

Hâs Bahçenin Güllerinden

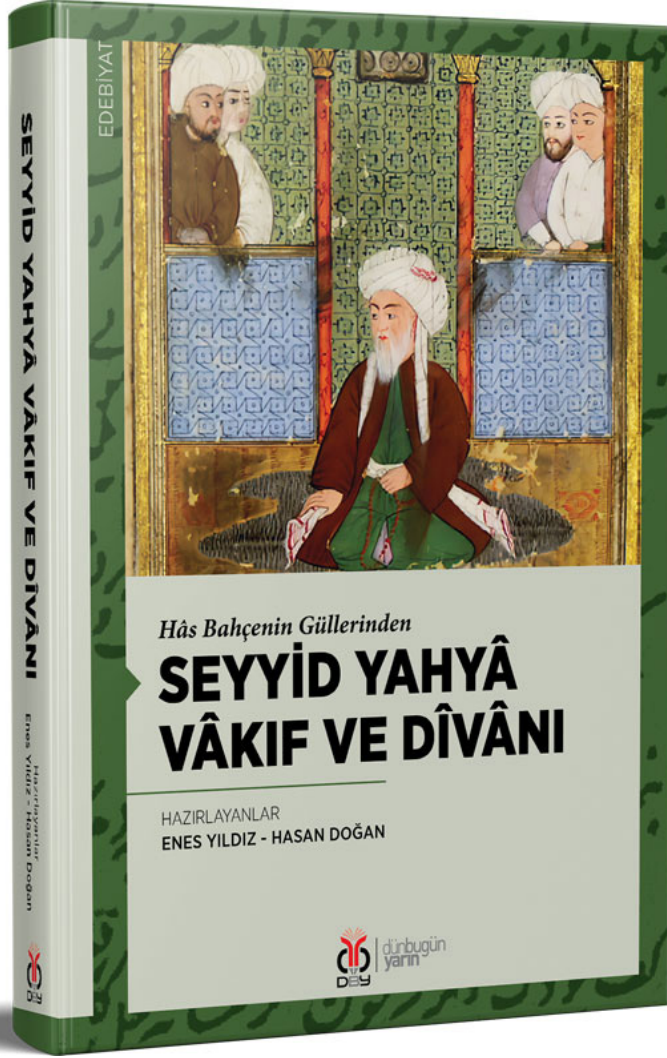
SEYYİD YAHYÂ VÂKIF VE DÎVÂNİ

HAZIRLAYANLAR

ENES YILDIZ - HASAN DOĞAN

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 252
Edebiyat: 119

ISBN 978-625-8371-60-4
Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2022

Hazırlayanlar:
Enes Yıldız - Hasan Doğan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Editör:
Dr. Abdullah Uçar

Baskı Hazırlık:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Egokitap (Sertifika No: 51549)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Hâs Bahçenin Güllerinden Seyyid Yahyâ Vâkif ve Dîvânî

Hazırlayanlar: Enes Yıldız (Doç. Dr.), Hasan Doğan (Dr.); Editör: Abdullah Uçar (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2022.

288 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 252)

ISBN 978-625-8371-60-4

1- Edebiyat 2- Dîvân

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Hâs Bahçenin Güllerinden

SEYYİD YAHYÂ VÂKIF VE DÎVÂNİ

Hazırlayanlar:

Enes Yıldız - Hasan Doğan

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Ön Söz	9

BİRİNCİ BÖLÜM

SEYYİD YAHYÂ VÂKIF'IN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERİ

1. Hayatı	13
1.1. Adı ve Mahlası	13
1.2. Doğum Yeri ve Tarihi	14
1.3. Ailesi ve Çevresi	15
1.4. Mesleği, Görevleri ve Seyahatleri	21
1.5. Vefatı ve Kabri	24
2. Edebî Kişiliği.....	25
2.1. Kaynaklarda Hakkında Söylenenler	25
2.2. Vâkif'm Sanat, Şiir ve Şair Hakkındaki Görüşleri	27
2.3. Vâkif'm Etkilendiği Şairler ve Nazirecilik Yöntü.....	34
2.4. Sebk-i Hindî Şairi Olarak Seyyid Yahyâ Vâkif.....	41
3. Eseri.....	49

İKİNCİ BÖLÜM

SEYYİD YAHYÂ VÂKIF DÎVÂNI'NIN İNCELENMESİ

1. Şekil Özellikleri.....	51
1.1. Nazım Şekilleri.....	51
1.1.1. Kasideler.....	51
1.1.2. Kıt'alar.....	53
1.1.3. Gazeller.....	54
1.1.4. Tahmis.....	58
1.1.5. Beyitler.....	59
1.2. Kafiye.....	59
1.3. Redif.....	62
1.4. Aruz Vezni.....	63
2. Muhteva, Dil ve Üslupta Öne Çıkan Hususlar.....	65
Sonuç	89
Kaynakça	93

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEYYİD YAHYÂ VÂKIF DÎVÂNI

1. Metin Kurulumunda İzlenen Yol.....	99
2. Dîvân Nüshasının Tavsifi.....	102
3. Transkripsiyon Alfabetesi.....	103
4. Transkripsiyonlu Metin.....	105
Vâkıf Dîvânı'ndan Örnek Sayfalar	273
Ekler	286

Ön Söz

Kadim geleneğimizin en önemli kültürel miraslarından biri de divanlardır. Kaleme alındıkları dönemin estetik kaygıları, toplumsal hayatı, hayata ve tabiata bakışı, dinî ve tarihî birikimini bünyesinde taşıyan divanlar üzerine yapılan her bir çalışmayı atalarımıza duyduğumuz vefa borcunun bir nebze ödenmesi olarak gördüğümüzü ifade etmek isteriz. Bu vesile ile biz de daha önce üzerine herhangi bir çalışma yapılmamış bir divan üzerine çalışmayı kendimize borç bildik.

Seyyid Yahyâ Vâkıf ve Dîvânı üzerine çalışmaya karar vermemiz bir tesadüf üzerine hâsıl oldu. Bir mesnevinin izini sürerken kısa bir süreliğine Medine Ârif Hikmet Kütüphanesinde araştırma yapma imkânımız oldu. Mesnevi nüshasını incelerken bir anda bir divanlar mecmuası karşımıza çıktı. Mecmuada sırasıyla *İsmetî*, *Mantikî*, *Güftî*, *Sırtî*, *Fâyik*, *Vâkıf*, *Râsim*, *Sermed* ve *Tâ'ib* divanları bulunmaktaydı. Yaptığımız literatür taramasından sonra bu mezkur divanlardan sadece *Vâkıf Dîvânı* üzerine hiçbir akademik çalışma yapılmadığını gördük ve büyük bir heyecanla eser üzerinde çalışmaya başladık. Dîvân okumasına başladıktan sonra çeşitli mecmualarda Vâkıf'ın bu nüshada bulunmayan şiirlerinin olduğunu gördük. Kapsamlı bir mecmua taramasından sonra Vâkıf'ın ulaşabildiğimiz bütün şiirlerini birleştirdik ve sonunda elinizdeki bu kitap ortaya çıktı.

Dîvân'ı okumayı bitirdiğimizde ise şöyle bir tevafuk da oldu: Müstensih Mustafa Sıdkî, Vâkıf Dîvânı'nı H 1167/ M 1754 yılının Ramazan ayında istinsah ettiğini eserin sonunda belirtmiştir. Eseri okumamız, Dîvân nüshasının istinsahından tam 268 yıl sonra yine bir ramazan ayında tamamlandı. Zira söz konusu eseri okuyup bitirdiğimizde 2022 yılının Ramazan ayı idi.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Vâkıf'ın hayatı, edebî kişiliği ve Dîvânı'nın tanıtımı üzerinedir. Bu bölümde şair tezkireleri, biyografik kaynaklar ve Dîvân'dan elde edilen bilgilerle Vâkıf'ın hayatı ortaya konmuştur. Şairin edebî kişiliği ise kaynakların şair hakkında söyledikleri, şairin sanata bakışı, Vâkıf'ın nazirecilik geleneğindeki yeri ve bir sebk-i Hindî şairi olarak Vâkıf hakkında bazı değerlendirmelerle verilmiştir. Bölümün sonunda Vâkıf'ın bilinen tek eseri yani Dîvânı kısaca tanıtılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümü, iki kısımdan oluşmaktadır. Bu bölümde evvela nazım şekillerine göre Dîvân tanıtılmış, daha sonra "Dîvân'ın Şekil Özellikleri" başlığı altında şiirler; kafiye, redif ve aruz bakımından incelenmiştir. İkinci kısımda ise Dîvân'ın muhteva, dil ve üslupta öne çıkan hususları kısaca incelenmiştir.

Üçüncü bölümde Dîvân'ın metni ortaya konulmaya çalışılmıştır. Dîvân metninden hemen önce metin hazırlanırken izlenen yol maddeler hâlinde verilmiş, eserin tespit edilebilen tek nüshası tanıtılmış ve metinde kullanılan transkripsiyon işaretleri gösterilmiştir. Metin ortaya konulurken Dîvân'daki ve mecmualardaki şiirler belli bir sraya konulmuş, her nazım şekli kendi içerisinde numaralandırılmış, her şiirden önce vezin ve varak numaraları da verilmiştir. Transkripsiyonlu metinden sonra eserin tıpkıbasımı da eklenmiştir. Şunu da ifade etmek gerekir ki metin öncelikle her iki yazar tarafından okunmuş ve daha sonra mukayeseli bir şekilde son hâlini almıştır. Ancak çalışmamızda yanlış ve eksikliklerin olacağı muhakkak ve tabiidir. Bu çalışmanın eksiklik ve kusurları bize, faydaları ve güzellikleri ise üzerimizde hakları olan hocalarımıza aittir. Eksiklik ve kusurlar

noktasında yapılacak eleştiri, metin kısmında teklif edilecek farklı okuma önerileri ve uyarıların çalışmamıza ve bize katkı sağlayacağını belirtmek isteriz.

Çalışmamızın kemâle ermesinde birçok kişinin yardımlarını gördük. Bu vesileyle öncelikle bugünlere erişmemizde emekleri olan kıymetli hocalarımıza şükran borçlu olduğumuzu özellikle belirtmek isteriz. Ayrıca zorlandığımız bazı noktalarda müşküllerimizi çözen Prof. Dr. Fatih Başpınar'a, eski harfli bazı metinlere ulaşmamızda yardımları dokunan Doç. Dr. Metin Hakverdioğlu'na ve çalışmamızın editörlüğünü üstlenen Dr. Abdullah Uçar'a teşekkürlerimizi sunarız.

Eksikliklerine rağmen bu çalışmanın klasik Türk edebiyatı alanına küçük de olsa bir katkı sağlamasını dileriz. Son söz olarak dilimizden dökülen şu duadır: *Amelimiz mebrûr, sa'yimiz meşkûr, kusûr-ı mevfürumuz ma'zûr* ola. Hata ve kusurlarımız *dâmen-i afv ile setr* edile. Gayret bizden tevfik Allah'tandır.

Doç. Dr. Enes YILDIZ
Dr. Hasan DOĞAN
Amman/Ürdün

Kaynakça

- Abdulkadirođlu, Abdulkerim (haz.) (1985). *Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr – İsmail Belîğ*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Açıkgöz, Namık (2000), “Klasik Türk Şiiri Tenkid Terminolojisi ve ‘Âb-dâr’ Örneđi”. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. S.2, İstanbul: 149-160.
- Açıkgöz, Namık (2013). “Klasik Türk Şiirinde Üslup Eleştirisi Terimleri”. *Uluslararası Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu -Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu Anısına- (10-12 Mayıs 2012 - Ordu) Bildiri Kitabı*, Ordu: Ordu Üniversitesi Yayınları: 650-654.
- Akbulut, Mehmet Yılmaz (2020). *XVIII. Yüzyıl Osmanlı Siyasi ve Sosyal Örgüsünde Bir Devlet Adamı Biyografisi: Hekimoğlu Ali Paşa (1689-1758)*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi.
- Akkuş, Metin (2007). *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası Edebi Türler ve Tarzlar*. Erzurum: Fenomen Yayınevi.
- Aksoy, Ömer Asım (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Ankara: İnkılâp Yayınları.
- Aksoyak, İ. Hakkı (2014). “Ârif, Abdülbâkî Ârif Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-abdulkaki-arif-efendi> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Altuner, Nuran (1989). *Safâî ve Tezkiresi*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Ayçiçeđi, Bünyamin. (2018). “Bağdatlı Rûhî'nin (ö. 1014/1605-1606) Gazellerinde Deyimler”. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. S.38: 163-202.

- Aydemir, Yaşar (2004). “Medhiye”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C.29, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 410-411.
- Ayverdi, İlhan (2008). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- Babacan, İsrâfil (2008). *Klasik Türk Şiirinde Sebki Hindî (Hint Üslûbu)*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Barışta, H. Örcün (1993). *İstanbul Çeşmeleri – Kabataş Hekimoğlu Ali Paşa Meydan Çeşmesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Başpınar, Fatih – Erdoğan, Sema (2020). “Seyyid Yahyâ Vâkıf (ö. 1738)’ın Şiirleri”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. S.Ö7 (Prof. Dr. Tahir Üzgör Özel Sayısı), Ekim 2020: 400-438.
- Batıslam, H. Dilek (2008). “Divanlardaki Manzum ‘Arz-ı Hâller’”. *Turkish Studies*. C.3, S.1: 209- 218.
- Batur, Halil – Yıldız, Enes (2019). “Şeyhülislam Muhammed ve Sâmih’in Kudümiyeleri Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. (14): 259-288.
- Bilgegil, M. Kaya (1989). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri*. İstanbul: Enderun Kitapevi.
- Bilkan, Ali Fuat (2009). “Sebki Hindî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C.36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 253-255.
- Çiğçi, Ömer (haz.) (2017). *Fatîm Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eşâr) - Fatîm Davud*. Ankara: KTB Yayınları. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195831/fatin-tezkiresi.html> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Demirel, Şener (2008). “Antepli Aynî Divanı’ndaki Tarih Manzumeleri Üzerine Bir İnceleme”. *Turkish Studies*. C. 3, S.4: 372-398.
- Demirel, Şener (2009). “XVII. Yüzyıl Klasik Türk Şiirinin Anlam Boyutunda Meydana Gelen Üslup Hareketleri: Klasik Üslup-Sebki Hindî-Hikemî Tarz-Mahallileşme”. *Turkish Studies*. C.4, S.2, Kış 2009: 246-273.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Kurum: A. {DVNSMHH.d..., Dosya ve Gömlek No: 144-349.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Kurum: AE.SAMD.III, Dosya ve Gömlek No: 209-20185.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Kurum: AE.SAMD.III, Dosya ve Gömlek No: 131-12817.

- Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Kurum: C..ADL., Dosya ve Gömlek No: 87-5240.
- Dikmen, Hamit, (1991). *Seyyid Vehbî ve Dîvânı’nın Karşılaştırmalı Metni*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Durmuş, İsmail (2000). “İrsâl-i Mesel”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C.22, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 451-452.
- Ekinci, Ramazan (haz.) (2018). *Vekâyi’u'l-Fuzalâ - Şeyhî’nin Şakâ’ik Zeyli*, C. IV, . İstanbul: YEK Yayınları.
- Erdem, Sadık (haz.) (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurâfâ’sı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Erdoğan, Sema (2021). *Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Y-619 Numarada Kayıtlı Mecmuadaki Türkçe Şiirler*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Eren Kaya, Fazile (2017). “Vekâletnâmelerle Devredilen Şiir Mirası”. *Türk-bilig Dergisi*. 2017/34: 165-172.
- Gökalp, Haluk (2009). *Mûyî Nâlân u Handân*. Adana: Karahan.
- Gökalp, Haluk vd. (2012). *Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Gür, Nagihan (2018). “Lâle Devri’nde Yetişmiş Kudretli Bir Sanat Hâmisi: Hekimoğlu Ali Paşa ve Şairleri”. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. C. 21, S. 85, Mayıs – Haziran – Temmuz 2018: 145-158.
- Hakverdioğlu, Metin (2012). *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa İçin Yazılan Lâle Devri Kasideleri*. İstanbul: Sage Yayıncılık.
- Hakverdioğlu, Metin (2019). *Ebcad Çözümlenmeleri İle Faiz Efendi-Şakir Bey Mecmusında Lale Devri Tarih Manzumeleri*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- İnce, Adnan (haz.) (2018). *Tezkiretü’ş-Şuarâ - Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi*. Ankara: KTB Yayınları. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-203805/mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39ara.html> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Kaplan, Yunus (2014a). “Vâkıf, Hoca Sa’adeddîn-zâde, Seyyid Yahyâ Vâkıf Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. y.y. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vakif-seyyid-yahya-vakif-efendi> [erişim tarihi: 11.06.2022]
- Kaplan, Yunus (2014b). “Vâkıf, İshak Hocası (Acem) Ahmed Efendi-zâde Mahmûd Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. y.y. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vakif-seyyid-yahya-vakif-efendi>

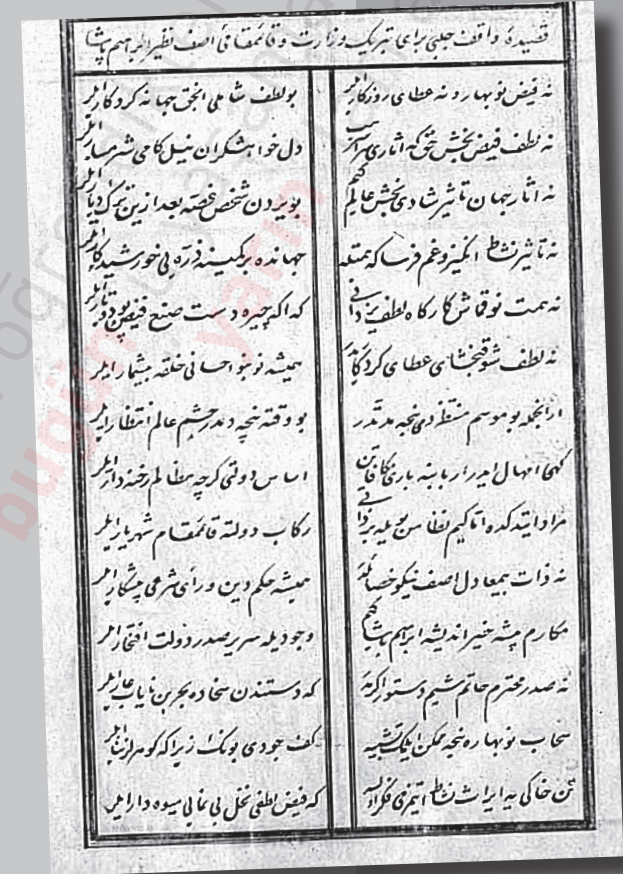

- yesevi.edu.tr/madde-detay/vakif-ishak-hocasi-acem-ahmed-efendizade [erişim tarihi: 11.06.2022]
- Kaplan, Yunus (2020). “Seyyid Yahyâ Vâkıf Efendi ve Halep Menzil-Nâmesi”. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*. C.6, S.2, Sonbahar 2020: 213-232.
- Kavruk, Hasan (2014). “Şeyhülislâm Yahyâ”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. y.y. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhulislam-yahya> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Kaya, Bayram Ali (2011). “Atasözleri ve Deyimlerin Dîvân Şiirinde Kullanımı ile Dîvânların Bu Söz Varlıklarımız Bakımından Önemi”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S. 6: 11-54.
- Kayaçağlayan, Naime Yüksel (2021). “1729 (1142) Büyük Balat Yangını ve Tulumacı Ocağı”. *Türk Tarihinde Salgımlar ve Afetler*. ed. Musa Şamil Yüksel - Hasan Işık, Ankara: Astana Yayınları: 225-245.
- Kesik, Beyhan (2014a). “Vâkıf, Molla Nasrullah Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. y.y. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vakif-mollanasrullah-efendi> [erişim tarihi: 11.06.2022]
- Kesik, Beyhan (2014b). “Fâ’iz, Es’adzâde Seyyid Abdurrahim Fâ’iz Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faiz-esadzade-seyyid-abdurrahim> [erişim tarihi: 11.06.2022]
- Kesik, Beyhan (2014c). “Şeref, Es’ad-zâde Mehmed Şeref Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seref-esadzade-mehmed-seref-efendi> [erişim tarihi: 11.06.2022]
- Kıyçak, Özgür – Kaplan, Orhan (2014). “Divan Şiirinin Leylâ ve Mecnûn’u: Lafız ve Mana”. *International Journal of Language Academy*. C.2, S.1, Bahar 2014: 73-91.
- Kurnaz, Cemal (2007). *Osmanlı Şair Okulu*. Ankara: Birleşik Yayınları.
- Küleççi, Numan (2003). *Edebî Sanatlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Levend, Agah Sırrı (1943). *Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Meftunlar*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Mengi, Mine (2000). *Divan Şiiri Yazıları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mengi, Mine (2004). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Muallim Naci (1990). *İstılahat-ı Edebiyye-Edebiyat Terimleri*. (haz. Alem-dar Yalçın, Abdülkadir Hayber) Ankara: Akabe Yayınları.

- Mum, Cafer (2018). “Bâkî’nin Sevgiliyi Adlandırma Tercihlerinde Bağlam Faktörü”. *Türkbilig*. S. 35: 245-265.
- Müstakîm-zâde Süleymân Sa’deddîn Efendi (1928). *Tuhfe-i Hattâtîn*. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Oğraş, Rıza (haz.) (2018). *Bağçe-i Safâ-endûz - Es’ad Mehmed Efendi*. Ankara: KTB Yayınları. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-212024/esad-mehmed-efendi-bagce-i-safa-enduz.html> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Onay, Ahmet Talat (2004). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Ördek, Şerife (2015). “Vâkıf, Abdullah Vâkıf Efendi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. y.y. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vakif-abdullah-vakif-efendi> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Özyıldırım, Ali Emre (2015). “Sâbit, Alâaddin (Ali)”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. y.y. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabit-alaaddin-ali> [erişim tarihi: 10.06.2022]
- Pala, İskender (2000). “İrsâl-i Mesel (Türk Edebiyatı)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C.22, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 451-452.
- Pala, İskender (2003). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: L&M Yayınları.
- Parlatır, İsmail (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Sevgi, Ahmet (2014). “Klasik Türk Şiirinde Reîs-i Şâirânlık ve Vekâletnâmeler”. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (SEFAD)*, S.32: 1-28.
- Şahin, Ali (2002). *Abdülbâkî Ârif Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Şemseddin Sâmî (1316). *Kâmûsu’l-A’lâm C.6*. İstanbul: Mihrân Matbaası.
- Talasoğlu, Ali (1998). “Hekimoğlu Ali Paşa Çeşmesi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C.17, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 168-169.
- Tanışık, İ. Hilmi (1945). *İstanbul Çeşmeleri II: Beyoğlu ve Üsküdar Cihetleri*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Tuğluk, Halil İbrahim (2010). “Divan Şiiri’nde Manzum Tebrik-nâmeler”. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.42: 41-68.

- Tuman, Mehmed Nail (2001). *Tuhfe-i Nâilî – Dîvân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. (haz. Cemal Kurnaz – Mustafa Tatçı) Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Uzunçarşılı, İ. Hakkı (1958). “Değerli Türk Âlimi ve Güzel Sanatlar Üstadı Abdülbâkî Ârif Efendi”. *Bellekten – Türk Tarih Kurumu*. C.22, S.85, Ocak 1958: 101-117.
- Yağcı, Süleyman Nuri – Baş, Mehmet Şamil (2022). “Abdürrahim Fâiz Efendi’nin Hayatı Hakkındaki Hatalı Bilgilerin Düzeltilmesi ve Fâiz Efendi’nin Abdülbâkî Ârif Efendi’nin Siyer-i Nebî’sindeki Asıl Rolünün Tespiti”. *Mizânü’l-Hak: İslami İlimler Dergisi*. S.14, Haziran 2022: 185-201.
- Yıldırım, İsmail (haz.) (2021). *Tekmiletü’s-Şakâ’ik Fî Hakki Ehli’l-Hakâ’ik – Fındıklılı İsmet Efendi’nin Şakâ’ik Zeyli*. İstanbul: YEK Yayınları.
- Yıldız, Enes (2019). *Divanlarda Küçük Mesneviler*. Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Yıldız, Enes (2021). “Kilisli Rıfkî’nin Kesdel, Tekfur ve Kızıldağ Methiyeleri”. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 20/4, 2144-2164.
- Yıldız, Enes (2021). *Müslimî Dîvânı (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*. İstanbul: DBY. Yayınevi.
- Yılmaz, Yasin (2005). “Osmanlı Örgün Eğitiminde ve Süleymaniye Medreselerinde Müderrisler”. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.10, S. 14, Haziran 2005: 93-108.

SEYYİD YAHYÂ VÂKIF DÎVÂNİ

[FŞM.-9a]

[KASİDELER]

1¹

Ḳasīde-i Vâkıf Çelebî Berâ-yı Tebrîk-i Vezâret ü Ḳâ'im-maḳâmî-i
Âşaf-naẓîr İbrâhîm Paşa

[mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün]

1. Ne feyz-i nev-bahâr u ne 'atâ-yı rûzgâr eyler
Bu luḡf-ı şâhîyi ancaḳ cihâna Kirdgâr eyler
2. Ne luḡf-ı feyz-baḡş-ı Hâḳ ki âşârı ser-â-ser hep
Dil-i ḥâhişgerân-ı neyl-i kâmi şermsâr eyler
3. Ne âsâr-ı cihân-te 'şîr-i şâdî-baḡş-ı 'âlem kim
Bu yirden şaḡş-ı ḡuşşa ba'd ez-în terk-i diyâr eyler
4. Ne te 'şîr-i neşâḡ-engîz ü ḡam-fersâ ki himmetle
Cihânda bir kemîne zerreyi ḡurşîd-kâr eyler
5. Ne himmet nev-ḳumâş-ı kârgâh-ı luḡf-ı Yezdânî
Ki âña çire-dest-i şun'-ı feyz-i pûd u târ eyler
6. Ne luḡf-ı şevḳ-baḡşâ-yı 'atâ-yı Kirdgârîdür
Hemişe nev-be-nev iḡsâmî ḡalḳa bi-şümâr eyler

¹ Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi Bölümü no: 763, vr. 9b-11a; Hakverdioḡlu 2012: 150-153; Başıpnar – Erdoḡdu 2020: 409-411.

7. O encümle bu mevsim muntaẓırdı nice müddetdür
Bu vaqte nice demdür çeşm-i ‘âlem intizâr eyler
  8. Gehî imhâl ider erbâbına Bârî mükâfâtın
Esâs-ı devleti gerçi mezâlim raḥne-dâr eyler
  9. Murâd itdükde ammâ kim nizâmın böyle bir zâti
Rikâb-ı devlete kâ’im-maḳâm-ı şehryâr eyler
  10. Ne zât-ı bî-mu‘âdil Âşaf-ı nîkû-ḥaşâ’ıldür
Hemîşe hüküm-i dîn ü re’y-i şer‘î pîşe-kâr eyler
  11. Mekârim-pîşe ḥayr-endîşe İbrâhîm Paşa kim
Vücûdiyle serîr-i şadr-ı devlet iftîhâr eyler
  12. Ne şadr-ı muḥterem Hâtem-şiyem destür-ı ekremdür
Ki destinden şehâda baḥr-i bün-nâ-yâb ‘âr eyler
  13. Şehâb-ı nev-bahâra nice mümkün eylemek teşbîh
Kef-i cûdı bunıñ zîrâ ki gevherler nişâr eyler
  14. Ten-i ḥâkiye irâş-ı neşât itmez mi fikr olsa
Ki feyz-i luḫfi naḥl-i bî-nemâyî mîve-dâr eyler
- [FŞM.-9b]
15. Düşünce bîm-i ḳahrı çün bu vüs‘atgâh-ı heycâda
Ru’ûs-ı tâc-dârân-ı ‘adûya tâcî dar eyler
  16. Görüp ḥîz ü fütâdın nîm-i rehde dest-i himmetle
Nice üftâdegâni tevsen-i kâma süvâr eyler
  17. Bi-ḥamdillâh ki geldi bir dem-i şadî ki hep şimdi
Ser-â-ser şâhid-i âmâli her kes der-kenâr eyler
  18. Miyân-ı nâsdan ol deñlü fitne ber-ḫarafdür kim
Meger tev‘em ola icrâ-yı aḥkâm-ı zihâr eyler
  19. Cihâna ol ḳadar feyz-i ‘adâlet şöyle sârîdür
Niğâh-ı ‘andelîbi rûy-ı verd-i bâğa bâr eyler

SEYYİD YAHYÂ VÂKİF VE DÎVÂNİ

سید یحیی واقف و دیوانی

Vâkîf bu nazm-ı sâdeyi itmezdi arz-ı ehl-i dil

Tab’-ı suhan-sencüm eger şâyân-ı tahsîn olmasa

XVIII. yüzyıl divan şairlerinden Seyyid Yahyâ Vâkîf, İstanbul’da doğmuş; İstanbul, Kahire ve Halep’te çeşitli görevlerde bulunmuştur. Baba tarafından soyu Hz. Hüseyin’e dayanan ve münevver bir aileye mensup olan Seyyid Yahyâ’nın şu an için bilinen tek eseri Dîvân’dır. Elinizdeki bu kitapta öncelikle Vâkîf Efendi’nin hayatı kaynaklardan elde edilen bilgilerle ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Ardından şairin edebi kişiliği, Dîvân’ın şekil, muhteva, dil ve üslup özellikleri değerlendirilmiştir. Son olarak bugüne kadar üzerinde hiçbir çalışma yapılmamış Dîvân’ın metni ilgililerin istifadesine sunulmuştur. Okuyuların müstefid olmaları dileğiyle...

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-8371-60-4

